

ĐỀ CƯƠNG ÔN TẬP NGŨ VĂN 9

PHẦN I: LÝ THUYẾT

I. VĂN BẢN

- Nắm được hoàn cảnh sáng tác, nội dung, nghệ thuật các tác phẩm đã học.

II. TIẾNG VIỆT

1. Các phương châm hội thoại

- **Phương châm về lượng:** Khi giao tiếp, cần nói cho có nội dung; nội dung của lời nói phải đáp ứng đúng yêu cầu của cuộc giao tiếp, không thiếu, không thừa.

Ví dụ: Tiền bạc chỉ là tiền bạc, nó vẫn là nó,...

- **Phương châm về chất:** Khi giao tiếp, đừng nói những gì mà mình không tin là đúng hay không có bằng chứng xác thực.

Ví dụ: nói nhăng nói cuội, nói có sách- mách có chứng, ăn ốc nói mò, ăn không nói có,

- **Phương châm quan hệ:** Khi giao tiếp, cần nói đúng vào đề tài giao tiếp, tránh nói lạc đề.

Ví dụ: Ông nói gà bà nói vịt, ông nói một đằng, bà nói một nẻo, ...

- **Phương châm cách thức:** Khi giao tiếp, cần chú ý nói ngắn gọn, rành mạch; tránh nói mơ hồ.

Ví dụ: Dây cà ra dây muống, nửa úp nửa mở,

- **Phương châm lịch sự:** Khi giao tiếp, cần tế nhị và tôn trọng người khác.

Ví dụ: điều nặng tiếng nhẹ, mồm loa mép giải, nói như đâm vào tai

Lời nói chẳng mất tiền mua

Lựa lời mà nói cho vừa lòng nhau

2. Cách dẫn trực tiếp, cách dẫn gián tiếp

- **Dẫn trực tiếp:** tức là nhắc lại nguyên văn lời nói hay ý nghĩ của người hoặc nhân vật; lời dẫn trực tiếp đặt trong dấu ngoặc kép.

- **Dẫn gián tiếp:** tức là thuật lại lời nói hay ý nghĩ của người hoặc nhân vật, có điều chỉnh cho thích hợp; lời dẫn gián tiếp không đặt trong dấu ngoặc kép.

3. Các biện pháp tu từ: Nhân hóa, so sánh, ẩn dụ, hoán dụ, nói quá, nói giảm, nói tránh, điệp ngữ, chơi chữ, liệt kê.

III. TẬP LÀM VĂN

Văn tự sự kết hợp miêu tả, miêu tả nội tâm, độc thoại nội tâm, nghị luận.

ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

BÀI TẬP 1

Đọc đoạn văn bản sau và thực hiện các yêu cầu:

Mẹ!

Có nghĩa là ánh sáng

Một ngọn đèn thấp bằng máu con tim

Cái đóm lửa thiêng liêng

Cháy trong bão bùng, cháy trong đêm tối

Mẹ!

Có nghĩa là mãi mãi

Là cho-đi-không-đòi-lại-bao-giờ

Cổ tích thường bắt đầu từ: “Ngày xưa có một công chúa...” hay

“Ngày xưa có một vị vua...”

Cổ tích còn bắt đầu từ: “Ngày xưa có mẹ...”

(Ngày xưa có mẹ-Thanh Nguyên)

1. Xác định phương thức biểu đạt chính của văn bản.
2. Cho biết nội dung của văn bản.
3. Chỉ ra và phân tích hiệu quả của phép điệp trong văn bản.
4. Dựa vào nội dung của văn bản, hãy viết một định nghĩa về mẹ.

GỢI Ý

1. Phương thức biểu đạt chính của văn bản; biểu cảm
2. Nội dung văn bản khẳng định mẹ là ánh sáng, tình cảm của mẹ dành cho con luôn bao la, bất tận, thể hiện sự thương yêu và lòng biết ơn của con đối với mẹ.
3. Các dạng của phép điệp : điệp từ ngữ (mẹ, một,có nghĩa là ...), điệp cấu trúc (Cổ tích thường bắt đầu từ ...)
  - Hiệu quả của phép điệp :
    - + Tạo nhịp thơ êm ái, giọng thơ tha thiết
    - + khẳng định tình yêu vô bờ mẹ dành cho con
    - + thể hiện tình cảm yêu mến dâng tràn dành cho mẹ
4. Dựa vào nội dung văn bản, học sinh tự viết một định nghĩa về mẹ
Ví dụ: *Mẹ có nghĩa là vầng trăng, dọi hiên soi sáng trong đêm.*

Tạo lập văn bản:

Câu 1: Viết một đoạn văn nghị luận ngắn (8- 10 dòng) trình bày suy nghĩ của em về tình mẫu tử trong cuộc đời của mỗi người.

Câu 2: Trong vai anh thanh niên kể lại truyện ngắn “ Lặng lẽ SaPa”- Nguyễn Thành Long

GỢI Ý :

Câu 1:

- Dẫn dắt vấn đề: Tình mẫu tử là tình cảm ấm áp, ngọt ngào, thiêng liêng. Là suối nguồn cảm xúc chân thành, dạt dào cho các nhà thơ từ xưa đến nay.

-Giải thích: Vậy tình mẫu tử là gì? Tình mẫu tử là thế giới đẹp đẽ nhất trong tâm hồn mỗi người. Mẹ đã mang đến cho con tình thương da diết, trao cho con trái tim hi vọng, trao cho con hơi thở nồng ấm, nuôi dưỡng và dạy dỗ con nên người.

- Đánh giá vấn đề:

- Tình mẫu tử là tình cảm sâu nặng luôn thường trực trong lòng con.

+ Là nỗi khát khao cháy bỏng của con trẻ.

+ Là tình yêu thương ấm áp, ngọt ngào.

+ Là chỗ dựa êm ái, vững chắc và an toàn nhất suốt đời con.

- + Là sự bao dung, độ lượng, hi sinh cả đời vì con không gì sánh bằng.
- + Đáp lại tình yêu thương mệnh mông của mẹ, con phải thể hiện chữ hiếu bằng những hành động thiết thực

BÀI TẬP 2:

Đọc đoạn trích sau:

Có người hỏi :

- Sao bảo làng chợ Dầu tình thân lắm cơ mà ?
- Ấy thế mà bây giờ đổ đốn ra thế đấy !

Ông Hai trả tiền nước, đứng dậy, chèm chẹp miệng, cười nhạt một tiếng, vươn vai nói to :

- Hà, nắng gớm, về nào ...

...Về đến nhà, ông Hai nằm vật ra giường, mấy đứa trẻ thấy bố hôm nay có vẻ khác, len lét đưa nhau ra đầu nhà chơi sậm chơi sụi với nhau .

Nhìn lũ con, tủi thân, nước mắt ông lão cứ giàn ra. Chúng nó cũng là trẻ con làng Việt gian đấy ư ? Chúng nó cũng bị người ta rẻ rúng hắt hủi đấy ư ? Khốn nạn, bằng ấy tuổi đầu... ông lão nắm chặt hai tay lại mà rít lên :

- Chúng bây ăn miếng cơm hay miếng gì vào mồm mà đi làm cái giống Việt gian bán nước để nhục nhã thế này.

1. Đoạn văn trên trích từ văn bản nào? Tác giả là ai? Nêu nội dung chính của đoạn văn.
2. Phương thức biểu đạt chính của đoạn văn trên.
3. Tìm lời đối thoại, độc thoại, độc thoại nội tâm trong đoạn văn trên.

Tạo lập văn bản:

Câu 1: Winston Maxwell Stone cho rằng: “*Nghệ thuật sống không phải thể hiện ở việc bạn tìm cách chối bỏ khó khăn mà ở việc bạn học cách trưởng thành từ khó khăn đó*”.

Viết đoạn văn nghị luận ngắn trình bày suy nghĩ của em về ý kiến trên.

Câu 2: Đóng vai nhân vật ông Hai trong truyện ngắn “Làng” kể lại diễn biến tâm trạng của ông Hai khi nghe tin làng chợ Dầu theo Tây.

Gợi ý:

Câu 1: HS chọn ý để viết

a. Giải thích vấn đề:

- + Nghệ thuật sống: là cách thức làm cho cuộc sống tốt đẹp, có ý nghĩa hơn.
- + Chối bỏ khó khăn: là không dám chấp nhận, sợ hãi, né tránh khó khăn.
- + Trưởng thành từ khó khăn: chỉ sự chấp nhận, không nao núng, xem khó khăn như một thử thách cần vượt qua, rút ra được bài học kinh nghiệm bổ ích cho bản thân.
- Ý kiến trên đề cao thái độ sống tự tin, bản lĩnh, dám đương đầu với thử thách, khó khăn.

a. Bàn luận vấn đề:

b. Phê phán

c. Bài học nhận thức hành động

Câu 2:

Mở bài: Thế là hai tháng trời kể từ ngày Hai Thu tôi rời làng chợ Dầu yêu quý của mình đi tản cư. Thật đúng là khi xa quê rồi, người ta mới cảm thấy thấm thía nỗi nhớ làng da diết, ...

Thân bài:

+ Ở nơi tôi tản cư, chẳng lúc nào tôi nguôi nỗi nhớ về làng của mình. Niềm vui duy nhất của tôi là đến phòng thông tin nghe, đọc báo để biết thêm tin tức kháng chiến. Những lúc ấy ruột gan tôi múa cả lên. Vui quá!

+ Kể lại diễn biến tâm trạng của “Tôi” khi nghe tin làng chợ Dầu theo Tây. (Miêu tả nội tâm)

+ Tâm trạng trên đường về nhà.

+ Tâm trạng khi về nhà, nhìn lũ con, căm ghét cái giống Việt gian bán nước.

+ Cả ngày không dám đi đâu,

+ Muốn về làng nhưng không được vì làng theo Tây, ...

+ Tâm sự với đứa con út.

Kết bài: Tôi trung thành với kháng chiến. Chết thì chết có bao giờ dám đơn sai. Mặc cho người ta nói dân chợ Dầu Việt gian, tôi vẫn ủng hộ cụ Hồ dù trước mắt, cuộc đời tôi không biết sẽ ra sao.

BÀI TẬP 3:

Đọc câu chuyện sau:

Một ngọn gió dữ dội băng qua khu rừng già. Nó ngạo nghễ thổi tung tất cả các sinh vật trong rừng, cuốn phăng những đám lá, quật gãy các cành cây. Nó muốn mọi cây cối đều phải ngã rạp trước sức mạnh của mình. Riêng một cây sồi già vẫn đứng hiên ngang, không bị khuất phục trước ngọn gió hung hăng.

Như bị thách thức ngọn gió lồng lộn, điên cuồng lật tung khu rừng một lần nữa. Cây sồi vẫn bám chặt đất, im lặng chịu đựng cơn giận dữ của ngọn gió và không hề gục ngã. Ngọn gió mới một đành đầu hàng và hỏi:

- Cây sồi kia! Làm sao ngươi có thể đứng vững như thế?

Cây sồi từ tốn trả lời:

- Tôi biết sức mạnh của ông có thể bẻ gãy hết các nhánh cây của tôi, cuốn sạch đám lá của tôi và làm thân tôi lay động. Nhưng ông sẽ không bao giờ quật ngã được tôi. Bởi tôi có những nhánh rễ vươn dài, bám sâu vào lòng đất. Đó chính là sức mạnh sâu thẳm nhất của tôi. Nhưng tôi cũng phải cảm ơn ông ngọn gió ạ! Chính cơn điên cuồng của ông đã giúp tôi chứng tỏ được khả năng chịu đựng và sức mạnh của mình.

Cây sồi già phải trải qua trận gió dữ dội và điên cuồng mới có thể nhận ra sức mạnh sâu thẳm và chứng tỏ được sức chịu đựng của nó. Con người cũng vậy. Đôi khi, chúng ta phải đương đầu với những khó khăn như trận gió lớn quét qua cuộc đời thì mới có thể nhận ra sức mạnh tiềm ẩn của bản thân, mới có thể chứng tỏ khả năng của mình với thế giới. Sau mỗi thử thách là 1 bài học, là sự trưởng thành, chính vì vậy, đừng né tránh, đừng trốn chạy, hãy luôn dũng cảm đối mặt, bạn nhé!

Câu 1: Đặt nhan đề cho câu chuyện trên.

Câu 2: Nêu phương thức biểu đạt chính của câu chuyện trên.

Câu 3: Em thích nhất chi tiết nào trong câu chuyện trên? Nêu ý nghĩa chi tiết đó.

Câu 4: Nêu thông điệp (bài học) mà câu chuyện muốn gửi gắm.

Tạo lập văn bản:

Câu 1: Từ câu chuyện trên, em hãy viết đoạn văn ngắn (8- 10 dòng) trình bày suy nghĩ của em về ý nghĩa câu chuyện trên.

Câu 2: Trong vai cô kỹ sư trẻ, em hãy kể lại truyện ngắn “ Lặng lẽ SaPa”- Nguyễn Thành Long.

BÀI TẬP 4:

Đọc câu chuyện sau:

Một ngày nọ, ốc sên con hỏi mẹ:

-“Mẹ ơi! Tại sao chúng ta từ khi sinh ra phải đeo cái vỏ vừa nặng vừa cứng trên lưng như thế? Thật mệt chết đi được!”

-“Vì cơ thể chúng ta không có xương để chống đỡ, chỉ có thể bò, mà bò cũng không nhanh” – Ốc sên mẹ nói.

-“Chị sâu róm không có xương cũng bò chẳng nhanh, tại sao chị ấy không đeo cái vỏ vừa nặng vừa cứng đó?”

-“Vì chị sâu róm sẽ biến thành bướm, bầu trời sẽ bảo vệ chị ấy”.

-“Nhưng em giun đất cũng không có xương, cũng bò chẳng nhanh, cũng không biến hoá được, tại sao em ấy không đeo cái bình vừa nặng vừa cứng đó?”

-“Vì em giun đất sẽ chui xuống đất, lòng đất sẽ bảo vệ em ấy”.

Ốc sên con bật khóc, nói: “Chúng ta thật đáng thương, bầu trời không bảo vệ chúng ta, lòng đất cũng chẳng che chở chúng ta”.

-“Vì vậy mà chúng ta có cái vỏ!” – Ốc sên mẹ an ủi con – “Chúng ta không dựa vào trời, cũng chẳng dựa vào đất, chúng ta dựa vào chính mình con ạ”.

(Theo *Cửa sổ tâm hồn*, NXB Trẻ 2013)

Câu 1: Đặt nhan đề cho câu chuyện trên.

Câu 2: Xác định câu chuyện trên kể theo ngôi thứ mấy? Nêu phương thức biểu đạt chính.

Câu 3: Thông điệp mà câu chuyện trên gửi gắm là gì?

Phân tạo lập văn bản

Câu 1: Viết đoạn văn nghị luận 8- 10 dòng dựa vào nội dung câu chuyện trên.

Câu 2: Đóng vai ông Sáu trong truyện ngắn “Chiếc lược ngà” của nhà văn Nguyễn Quang Sáng, kể lại cuộc gặp gỡ với bé Thu và ở chiến trường. (Trong câu chuyện có sử dụng miêu tả nội tâm, nghị luận, độc thoại, độc thoại nội tâm)

Gợi ý

Câu 1: HS chọn lọc để viết

- Dẫn dắt, giới thiệu cuộc trò chuyện của mẹ con ốc sên

- Nêu vấn đề nghị luận :Hãy dựa vào chính mình

Phân tích câu chuyện

+ Tóm tắt ngắn gọn câu chuyện

+ Nêu ý nghĩa câu chuyện :

Ý nghĩa nội dung câu chuyện:

– Câu chuyện hai mẹ con ốc sên là hình tượng về con người trong cuộc sống. Trong cuộc sống, có những người, có những lúc may mắn được nương dựa, chở che, bảo vệ... Trong sự thối nát của ốc sên con thì sâu róm và giun đất chính là hình ảnh để nói về cái thời khắc may mắn đó của con người.

– Nhưng có phải con người lúc nào cũng gặp được may mắn như thế. Điều quan trọng là con người biết chấp nhận hoàn cảnh, vươn lên, dựa vào nội lực của chính mình. Đó vừa là quy luật tất yếu vừa là một yêu cầu đối với con người trong cuộc sống.

-Bàn luận về ý nghĩa câu chuyện :

Câu chuyện nêu lên bài học cuộc sống :

-Con người không bao giờ tồn tại một cách đơn lẻ mà bao giờ cũng gắn mình với môi trường tự nhiên, xã hội. Và trong môi trường sinh tồn ấy, con người được cư mang, che chở.

-Mặt khác, mỗi con người cũng là một cá thể độc lập, đơn nhất. Nó tồn tại, phát triển bằng chính sự nỗ lực nội sinh của mình. Đó chính là cái đảm bảo lâu dài, bền vững và quan trọng hơn cả.

-Từ cá nhân đến xã hội, đến mọi quốc gia, dân tộc đều phải gắn mình vào sự bảo đảm đó.

– Các cơ hội đảm bảo cho con người là như nhau, nhưng điều quan trọng là phải dựa vào chính mình. Đó là quy luật có tính tất yếu, vừa là một yêu cầu, là khát vọng tự thân, có ý nghĩa không chỉ đối với sự sinh tồn mà còn có ý nghĩa đối với sự phát triển của con người chân chính.

– Chứng minh qua những câu chuyện, những con người trong cuộc sống

-Phê phán những con người sống dựa dẫm, phụ thuộc vào hoàn cảnh, không nỗ lực, phấn đấu, sống bị quan...

+ Bài học nhận thức và hành động:

– Dựa vào chính mình để sinh tồn, để hòa nhập, để sáng tạo và phát triển, để thể hiện lòng tự trọng cá nhân. Dựa vào chính mình còn là danh dự của quốc gia, dân tộc, là tinh thần tự cường, tự tôn cần thiết.

– Dựa vào chính mình là yếu tố quan trọng nhất nhưng không phải là duy nhất cho cuộc sống sinh tồn và đơm hoa kết trái. Con người phải biết kết hợp hài hòa giữa cá nhân và khách thể bên ngoài.

- Liên hệ thực tế, bản thân

Câu 2: Gợi ý

- Tôi xa nhà đi kháng chiến, lúc đó, con tôi - bé Thu chưa đầy một tuổi.

- Mỗi khi con gái lên tám tuổi, tôi mới có dịp về thăm nhà, thăm con.

- Bé Thu không nhận ra tôi vì vết sẹo bên má phải làm cho tôi không giống với người cha mà nó đã thấy trong ảnh.

- Con đối xử với tôi như người xa lạ, nhất định không chịu gọi tôi bằng ba.

- Đến lúc bé Thu nhận ra tôi, tình cha con thức dậy mãnh liệt trong con, thì cũng là lúc tôi phải trở về đơn vị.

- Ở khu căn cứ trong rừng, tôi ân hận vì đã đánh con, tôi dồn hết tình cảm vào việc làm một chiếc lược bằng ngà voi để tặng con.

MỘT SỐ ĐỀ THAM KHẢO

ĐỀ 1

Phân đọc hiểu văn bản: 3 điểm

Đọc đoạn văn sau trả lời câu hỏi bên dưới:

Một người có hai chiếc bình lớn để chuyển nước. Một trong hai chiếc bình bị nứt nên khi gánh từ giếng về, nước trong bình chỉ còn một nửa. Chiếc bình lành rất hãnh diện về sự hoàn hảo của mình, còn chiếc bình nứt luôn dằn vặt, cắn rứt vì không hoàn thành nhiệm vụ. Một hôm chiếc bình nứt nói với người chủ: “Tôi thực sự thấy xấu hổ về mình. Tôi muốn xin lỗi ông... Chỉ vì tôi nứt mà ông không nhận được đầy đủ những gì xứng đáng với công sức mà ông bỏ ra “Không đâu – ông chủ trả lời – khi đi về người có chú ý tới luống hoa bên đường hay không? Người không thấy hoa chỉ mọc bên này đường phía của nhà người sao? Ta đã biết được vết nứt của nhà người nên đã gieo hạt giống hoa phía bên ấy. Trong những năm qua, ta đã vun xới cho chúng và hái chúng về trang hoàng căn nhà. Nếu không có người, nhà ta có được ấm cúng và duyên dáng như thế này không?”

Cuộc sống của mỗi chúng ta đều có thể như cái bình nứt.

Câu 1: (1 điểm)

Đặt nhan đề cho câu chuyện trên.

Câu 2: (1 điểm)

Tìm một lời dẫn trực tiếp trong câu chuyện trên. Chuyển lời dẫn đó sang lời dẫn gián tiếp.

Câu 3: (1 điểm)

Thông điệp câu chuyện trên muốn gửi gắm là gì?

Phân tạo lập văn bản: 7 điểm

Câu 1: (3 điểm)

Viết một đoạn văn nghị luận ngắn (8- 10 dòng) trình bày suy nghĩ của em về ý nghĩa câu chuyện trên.

Câu 2: (4 điểm)

Đóng vai nhân vật ông Hai trong truyện ngắn “Làng” của nhà văn Kim Lân.

ĐỀ 2:

Phân đọc hiểu văn bản: 3 điểm

Đọc câu chuyện sau:

Có một cậu bé ngộ nghịch thường bị mẹ khiển trách. Một ngày nọ, giận mẹ, cậu chạy đến một thung lũng cạnh khu rừng rậm. Lấy hết sức mình, cậu hét lớn: "Tôi ghét người". Từ khu rừng có tiếng vọng lại: "Tôi ghét người". Cậu hoảng hốt quay về sà vào lòng mẹ khóc nức nở. Cậu bé không sao hiểu được từ trong rừng lại có người ghét cậu. Người mẹ nắm tay con, đưa cậu trở lại khu rừng. Bà nói: "Giờ thì con hãy hét thật to: Tôi yêu người". lạ lùng thay, cậu vừa dứt tiếng thì có tiếng vọng lại: "Tôi yêu người".

Lúc đó người mẹ mới giải thích cho con hiểu: "Con ơi, đó là qui luật trong cuộc sống của chúng ta. Con cho điều gì, con sẽ nhận điều đó. Ai gieo gió thì gặt bão. Nếu con thù ghét người thì người cũng thù ghét con. Nếu con yêu thương người thì người cũng yêu thương con".

(*Quà tặng cuộc sống* – NXB Trẻ TP Hồ Chí Minh)

Câu 1: (1 điểm)

Đặt nhan đề, nêu các phương thức biểu đạt cho câu chuyện trên.

Câu 2: (1 điểm)

Tìm hai lời dẫn trực tiếp trong câu chuyện trên, cho biết đó là lời nói hay ý nghĩ.

Câu 3: (1 điểm)

Em thích nhất chi tiết nào trong câu chuyện trên? Nêu ý nghĩa của chi tiết đó.

Phân tạo lập văn bản: 7 điểm

Câu 1: (3 điểm)

Viết một đoạn văn nghị luận (8- 10 dòng) trình bày suy nghĩ của em về câu chuyện trên.

Câu 2: (4 điểm)

Đóng vai nhân vật bé Thu kể lại đoạn trích “Chiếc lược ngà” của nhà văn Nguyễn Quang Sáng. Trong bài văn có sử dụng miêu tả nội tâm, độc thoại nội tâm.

Gợi ý phân tạo lập văn bản

ĐỀ 1

Câu 1:

Con người sinh ra vốn không ai hoàn hảo, và mỗi người chúng ta cũng đã tự chất vấn về bản thân mình không biết bao nhiêu lần trong đời? Khi chúng ta nhìn lại mình, hẳn ta sẽ thấy còn thật nhiều điều thiếu sót, những chỗ khuyết, những vết xước. Và như thế, câu chuyện về chiếc bình nứt mà chúng ta sắp bàn dưới đây chính là câu chuyện dành cho những ai chưa bao giờ thấy mình hoàn hảo.

Chuyện kể về một người có hai chiếc bình lớn để chuyển nước. Một trong hai chiếc bình bị nứt nên khi gánh từ giếng về, nước trong bình chỉ còn một nửa. Chiếc bình nứt vì thế mà luôn thấy dằn vặt, cắn rứt, nên một ngày nó nói với người chủ nỗi xấu hổ của mình, nó xin lỗi ông vì không hoàn thành nhiệm vụ gánh nước một cách trọn vẹn. Và rồi, trước nỗi mặc cảm của chiếc bình nứt, người chủ đã trả lời: chính nhờ vết nứt của chiếc bình mà nước gieo xuống cho những luống hoa mọc lên, duyên dáng và xinh đẹp...

Vâng, cuộc sống của mỗi chúng ta đều có thể như chiếc bình nứt kia. “Vết nứt” ấy tượng trưng cho khiếm khuyết, cho những gì không trọn vẹn trong bản thân mỗi con người. Nhưng cũng như chiếc bình – dù nứt mà vẫn có ích cho đời – gieo nguồn nước cho những luống hoa mọc lên. Mỗi người chúng ta – dù không hoàn hảo như chiếc bình lành, nhưng ai cũng có những giá trị riêng, những đóng góp riêng cho xã hội. Chính điều đó làm nên những chỗ đứng khác nhau của mỗi con người trong cuộc đời.

Con người vẫn thường hay bần khoản về bản thân, vì theo cách tự nhiên, tất cả mọi người trong cuộc đời này đều yêu thích và hướng về cái đẹp, ưa chuộng sự toàn thiện, toàn mỹ. Vì thế nên khi chúng ta nhận thấy mình không hoàn hảo, thấy mình có những khuyết điểm, những mặt hạn chế, thấy mình không bằng được người ta, không được tốt đẹp như người khác... chúng ta sẽ thấy khó chịu và cắn rứt – cũng như chiếc bình nứt luôn mang niềm mặc cảm khi so sánh nó với chiếc bình lành. Thật vậy, có biết bao khiếm khuyết khiến chúng ta mặc cảm về bản thân mình. Một đôi tay không lành lặn, một giọng hát không hay, một khả năng toán học dở tệ hay một gia cảnh kém đầy đủ... tất cả đối với chúng ta thật đáng buồn, thật là những vết nứt khó xoá bỏ. Và như thế, chúng ta cứ mãi dần vật về bản thân mình.

Thế nhưng, chúng ta quên mất rằng, đằng sau những khiếm khuyết ấy, mỗi người vẫn luôn có những giá trị riêng. Nước chảy ra từ khe nứt của chiếc bình không lành lặn kia đã gieo mầm sự sống cho những luống hoa ven đường.

Chúng ta cũng từng biết một Nguyễn Ngọc Ký dù liệt hai tay nhưng vẫn đi học và học giỏi với những nét chữ, những con số viết ra khó nhọc từ đôi chân. Ông trở thành tấm gương chiến đấu với nghịch cảnh không mệt mỏi. Từ một đôi tay không trọn vẹn, từ nỗi bất hạnh của số phận – từ những “vết nứt”, Nguyễn Ngọc Ký đã làm được hơn rất nhiều những gì mà số phận đã định cho ông.

Mỗi người chúng ta cũng thế, chúng ta có thể thiếu sót, khiếm khuyết ở điểm này nhưng ta vẫn còn những giá trị tốt đẹp ở điểm khác. Có thể bạn hát không hay, nhưng bạn có thể chơi trống. Có thể bạn không biết đánh đàn, nhưng bạn lại là một vận động viên marathon rất cừ. Có thể bạn sinh ra trong một gia đình không hạnh phúc, nhưng nhờ đó bạn biết nâng niu những niềm vui dù nhỏ nhất nhất ở cuộc đời, biết quý trọng và bảo vệ tình yêu thương giữa mình với mọi người xung quanh. Bởi vì mọi thứ trong cuộc sống chỉ có tính tương đối, bởi vì không có gì là “bất hạnh hoàn toàn”, “khiếm khuyết hoàn toàn” – nếu bạn biết mở rộng đôi mắt lạc quan để nhìn nhận và yêu thương cuộc sống, để yêu thương và quý trọng chính bản thân mình.

Mỗi con người, đối diện với những khiếm khuyết của bản thân, nên học cách chấp nhận sự không hoàn hảo ấy và đồng thời cần biết vươn đến những điều tốt đẹp. Hay nói cách khác, chúng ta cần học cách hiểu về bản thân, biết điểm mạnh, điểm yếu của chính mình để tự hoàn thiện, để làm nên một “ta” ngày càng tốt đẹp hơn. Chúng ta sống giữa xã hội, sống với mọi người, nên việc ta nhìn vào người khác là một điều tất yếu. Nhưng ta hãy chỉ nên nhìn người khác để học hỏi, để lấy đó làm gương, làm động lực hoàn thiện bản thân mình, hơn là nhìn người khác rồi chỉ toàn thấy mình xấu xí, kém cỏi và cứ mãi dần vật trách cứ bản thân. Một người khôn ngoan là người luôn “biết người biết ta”, biết về người khác và hiểu về chính mình sẽ giúp mỗi người có thái độ nhìn nhận xác đáng về những ưu – khuyết của cuộc đời.

Và chúng ta hãy học cách nhớ rằng: cuộc sống này không có ai là hoàn hảo, không có gì là tuyệt đối. Chiếc bình lành tưởng chừng rất hoàn hảo, nhưng hoá ra nó “khuyết” ở chỗ không thể làm những luống hoa ven đường mọc lên. Như vậy, một cách nào đó, chiếc bình lành và chiếc bình nứt đã bỏ khuyết cho

nhau, cùng nhau giúp ông chủ vừa có nước đầy, vừa có những luống hoa xinh đẹp. Cuộc sống cũng vậy; vì con người không ai hoàn hảo nên con người phải tìm đến nhau, bổ khuyết cho nhau. Ấy chính là một trong những điều kì diệu của cuộc sống. Và nếu có một ngày nào đó tất cả mọi người trong vũ trụ này đều hoàn hảo, thì có lẽ con người cũng sẽ không còn khát khao vươn đến cái đẹp như con người đã và đang khát khao. Khi ấy, có lẽ con người sẽ không còn cần tìm đến nhau, bởi bản thân mỗi người đã đủ là một thế giới hoàn hảo rồi.

Và như thế, chính những vết xước, những mảnh khuyết, chính sự không – hoàn – hảo đã và đang duy trì vẻ đẹp của cuộc sống này...

Câu chuyện “Chiếc bình nứt” khép lại, để lại cho chúng ta thật nhiều suy tư. Đối diện với những khiếm khuyết của chính mình, mỗi người cần học cách chấp nhận, đồng thời biết hướng đến những điều tốt đẹp của bản thân. Bởi vì mỗi chúng ta sinh ra đều mang trong mình những giá trị và khả năng vô giá. Bởi vì cuộc sống của mỗi chúng ta đều có thể như chiếc bình nứt, dù nứt nhưng vẫn gieo nguồn nước cho những luống hoa mọc lên, tươi đẹp và có ích cho cuộc đời...

Câu 2:

Tôi là ông Hai trong câu chuyện “Làng” tôi yêu cái làng Chợ Dầu của tôi – cái làng mà tôi đã sinh ra và lớn lên, cái làng đã nuôi dưỡng tâm hồn tôi từ thuở nào. Giờ đây xa làng ở nơi tản cư tôi nhớ làng da diết- nhớ những ngày tham gia kháng chiến, và có lẽ tình yêu làng càng được trở dậy mạnh mẽ trong lòng tôi nếu như không có một ngày...

Nghe theo chính sách của Đảng, gia đình tôi phải đi tản cư, phải xa ngôi làng thân yêu, xa quê tôi tích cực lao động vỡ vạt đất rậm ngoài suối để trồng thêm vài gốc sắn. Nằm giường tôi nghĩ về cái làng và nghĩ về những ngày cùng làm việc với anh em, ô sao độ ấy vui thế, tôi thấy mình như trẻ ra và cảm thấy náo nức vô cùng, tôi lại muốn về làng, muốn được cùng anh em đào đường đắp ụ, xẻ hào, khuôn đá... tôi tự hỏi lòng mình ” không biết cái chòi gác ở đầu làng đã dựng xong chưa? những đường hầm bí mật chắc còn khướt lắm! Chao ôi! tôi nhớ làng nhớ cái làng quá.

Bên ngoài, ánh nắng rọi xuống mặt đất, có tiếng gà trưa cất lên. Gian nhà lịm đi, mờ mờ hơi đất, tôi nghĩ đến mẹ chủ nhà, thảo nào cũng phải nghe những tiếng chửi con mắng cái của bà, lại kêu vai nước chóng cạn, cái bếp bừa bộn mà tôi nghe đến nỗi phát ngán. Tấm che cửa bỗng kêu lạch xạch, gian nhà sáng lên tôi nghĩ đứa con gái lớn bán hàng đã về nên tôi cất tiếng hỏi khi không thấy nó bước vào.

- Ở ngoài ấy làm gì mà lâu thế mày?

Không để con kịp trả lời tôi vội vợ cái nón dạn nó trông hai em rồi bảo nó trông nhà, đừng để mẹ chủ lấy đồ của gia đình.

- Nó thì rút ruột ra, biết chữa?

Tôi bước ra ngoài, trời xanh lồng lộng, có những tảng mây sáng chói lù đừ. Đường vắng hắt người qua lại, họ dạt cả vào những khoảng bóng cây- tránh nắng, một vài tiếng động nhẹ khẽ gọi lên, oi ả. Đi nghênh ngang giữa đường vắng, tôi mong nắng cho Tây nó chết.

- Nắng này bỏ mẹ chúng nó.

Theo thói quen, việc đầu tiên tôi vào phòng thông tin nghe đọc báo, tôi tuy biết mặt chữ nhưng chữ in khó đọc khiến tôi khô tâm hết sức, tôi ghét thậm những anh cậy ta lắm chữ đọc báo lại cứ đọc thăm một mình, không đọc ra thành tiếng cho người khác nghe nhờ máy. May sao hôm nay vợ được anh dân quân đọc rất to, đồng dục, rành rọt từng chữ, tôi sung sướng khi nghe bao nhiêu là tin hay về tinh thần kháng chiến của dân ta. Nào là em nhỏ trong ban tuyên truyền xung phong bơi ra giữa hồ Hoàn Kiếm cắm quốc kỳ lên tháp Rùa, nào là một anh trung đội trưởng sau khi giết được bảy tên giặc đã tự sát bằng quả lựu đạn cuối cùng, đội nữ du kích Trưng Trắc giả làm người mua hàng đã bắt sống một tên quan hai bắt tháo ngay giữa chợ ” khiếp thật, tinh những người tài giỏi cả”. Lại còn bao nhiêu tin đột kích nữa, chỗ này giết một tí, chỗ kia giết một tí, cả súng ống cũng vậy, hôm nay dăm khẩu, ngày mai dăm khẩu, tích tiểu thành đại” làm gì mà rồi thằng Tây không bước sớm. Tai nghe mà ruột gan tôi cảm tưởng như đang múa cả lên, vui quá!

Tôi náo nức bước khỏi phòng thông tin, rẽ vào quán dạn vộ mấy việc rồi đi thẳng ra lỏi huyện cũ, tôi ngồi vào một cái quán nước, hút một điếu thuốc lào, uống một hụm chè tươi nóng, bao nhiêu ý thích chen chúc trong đầu tôi. Tiếng quạt, tiếng thở. tiếng trẻ con khóc cùng tiếng của cánh đi phá đường râm ran cả góc đường. Dưới chân đồi, những ruộng lúa xanh mượt uốn quanh co dưới trời nắng, lấp lánh như một khúc sông. Có mấy bóng cò trắng bay dập dờn.

- Các ông, các bà ở đâu ta lên đây à

- Thưa ông, chúng cháu ở Gia Lâm lên đây ạ, đi bốn năm mới lên đến đây, vất vả quá.

Tôi hỏi chuyện lúa má ở dưới xuôi rồi rít một hơi thuốc lào nữa gật gù cái đầu ” Hừ, đánh nhau cứ đánh nhau, cày cấy cứ cày cấy, tản cư cứ tản cư... hay đáo để”

- Này bác có biết mấy hôm nay súng bắn ở đâu mà nghe rất thê không?

Một người đàn bà cho con bú mé bên kia xen vào:

- Nó rút ở Bắc Ninh về qua Chợ Dầu, nó khùng bố ông ạ!

Tôi giật mình khi nghe tên Chợ Dầu, tôi lắp bắp hỏi:

- Nó... nó vào làng chợ Dầu hở Bác? thê ta giết được bao nhiêu thằng?

Người đàn bà ẵm con cong môi đờn đảnh

- Có giết được thằng nào đâu, cả làng chúng nó theo việt gian theo Tây còn giết gì nữa.

Tôi cảm thấy như cổ ghen đặng lại , da mặt tê rân rân, lặng người đi, tôi tưởng như không thể thở được, một lúc lâu mới hết bàng hoàng không tin vào những gì đã nghe tôi hỏi lại.

- Liệu có thật không hả bác? hay là chỉ tại...

- Thì chúng tôi vừa ở dưới đó lên mà, Việt gian từ thằng chủ tịch mà đi cơ ông ạ! Tây vào làng chúng nó bảo nhau vác cờ thần ra hoan hô. Thằng Chánh Bệu thì khuôn cả từ chè, đỉnh đồng, vải vóc lên xa cam-nhông, đưa vợ con lên vị trí với giặc ở ngoài tỉnh mà lại.

Tôi đau đớn đến uất nghẹn, tôi trả tiền nước, đứng dậy chèm chẹp miệng, cố cười nói to.

- Hà, nắng gắt, về nào....

Tôi cố đánh lảng đi và đứng dậy đi thẳng, tôi vẫn nghe rõ cái giọng chua lạnh lạnh của người đàn bà cho con bú.

- Cha mẹ tiên sư nhà chúng nó! Đói khổ ăn cắp ăn trộm còn được người ta thương, cái giống Việt gian bán nước thì cứ cho mỗi đứa một nhát.

Tôi nghe mà cứ tưởng như nói mình vậy, chỉ biết cúi gằm mặt xuống mà đi, tôi chợt nghĩ đến mẹ chủ nhà, rồi mẹ chủ có để yên cho gia đình lão già này hay không? Về đến nhà tôi nằm vật ra giường, nhìn lũ con tử thân nước mắt tôi cứ giàn ra, chúng nó cũng là trẻ con làng Việt gian ư? chúng nó cũng bị người ta rẻ rúm hất hủi đấy ư? khôn nạn, bằng ấy tuổi đâu....

Tôi đau đớn đến tột độ nắm chặt hai tay mà rít lên:

- Chúng mày ăn miếng cơm hay miếng gì vào mồm mà đi làm cá giống Việt gian bán nước để nhục nhã thế này? rồi tôi ngẫm nghĩ lại, chả nhẽ cái bọn ở nàng lại đốn đến thế được, đối với tôi họ đều là người có tinh thần cả mà, họ đã ở lại làng quyết tâm một sống một chết với giặc, có đời nào lại cam tâm làm điều nhục nhã ấy, mà thằng Chánh Bệu thì đích là người làng không sai rồi, không có lửa làm sao có khói. Chao ôi! cực nhục chưa cả làng Việt gian, rồi đây biết làm ăn buôn bán ra sao? ai người ta chứa? ai người ta buôn bán mấy, suốt cả cái nước Việt Nam này người ta ghê tởm, người ta thù hằn cái giống Việt Gian bán nước, lại còn bao nhiêu người làng tan tác mỗi người một phương nữa, không biết họ đã rõ cơ sự này chưa?

Chiều hôm ấy vợ tôi về cũng có vẻ khác, chắc lại vì cái chuyện làng Việt gian rồi, trong nhà sự im lặng thật ngọt ngào và khó chịu. Mãi khuya, vợ tôi mới xuống bếp tính tiền hàng:

- Này, thầy nó ạ!

Nằm rũ trên giường tôi vờ như không nghe, tôi bực dọc, tức tối người lạnh hằn đi chân tay nhũn ra, có tiếng léo nhéo ở gian nhà trên tiếng mẹ chủ... tôi nín thở, lắng tai nghe ra bên ngoài.

-Thầy nó ngủ rồi ư? dậy tôi bảo cái này đã.

Tôi bật góc đầu dậy giờ tay trở lên nhà tôi rít hai hàm răng lại nghiêng:

- Im, khổ lắm, nó mà nghe thấy lại không ra cái gì bây giờ, hai chữ Việt gian cứ lảng vảng trong đầu tôi khiến tôi vô cùng sợ hãi tử huyệt, tôi không dám bước ra ngoài, hễ thoáng qua những tiếng Tây, Việt gian, cam nhông,... là tôi lủi ra góc nhà, nín thít. Thôi, lại chuyện ấy rồi, tôi lại nghĩ đến mẹ chủ nhà. Chắc là mẹ vui lắm, thích lắm, mỗi lần đi qua cửa mẹ lấy chuyện bóng gió mà nói như khứa vào thịt tôi. Nhẫn nhịn vì có chỗ cho gia đình chui ra chui vào là tốt lắm rồi, nhưng mẹ có để yên cho tôi đâu, mẹ có ý muốn đuổi nhà tôi đi bằng những lời nói ngọt xớt, vợ tôi phải nhẫn nhịn xin bà ta cho ở đây bài ba hôm nữa...

Từ hôm đó, rồi ngồi lặng trên một góc giường, bao nhiêu ý nghĩ đen tối ghê rợn nối tiếp trong đầu óc tôi, biết đem nhau đi đâu bây giờ, ở đâu họ cũng đuổi người Chợ Dầu đi. Trời ơi! cái câu nói của người đàn bà hôm trước cứ dội lên trong tâm trí tôi. Tôi nghĩ:

- Hay là quay về làng.
  - Không về làm gì cái làng ấy nữa, chúng nó theo Tây cả rồi, về làng tức là bỏ kháng chiến, bỏ Cụ Hồ, về làng tức là chịu làm nô lệ cho thằng Tây. Không thể được, làng thì yêu thật nhưng làng theo Tây mất rồi thì phải thù.
- Hàng ngày không biết tâm sự giải bày lòng mình với ai, tôi lại vu vơ nói với hỏi chuyện thằng con út:
- Út à, thầy hỏi con nhé, con là con ai?
  - Là con thầy mấy lị con u.
  - Thế con có thích về làng Chợ Dầu không?
- Thằng bé nép đầu vào tôi khe khẽ
- Có
  - À, thầy hỏi con nhé! thế con ủng hộ ai?
- Thằng bé giơ tay mạnh bạo và rành rọt.
- Ủng hộ cụ Hồ Chí Minh muôn năm!
- Nước mắt tôi giàn ra, rùng rùng trên hai má, tôi nói thủ thỉ.
- Ủ, đúng rồi, ủng hộ cụ Hồ Con nhỉ

Tôi nói để ngỏ lòng mình, càng nghĩ tôi lại càng đau, anh em đồng chí biết cho bố con tôi, cái lòng của bố con tôi là như thế đấy có bao giờ dám đơn sai, mỗi lần nói ra được đôi câu như vậy trong lòng tôi cũng vui đi được đôi phần.

Nhưng thật bất ngờ, cái tin cải chính được đưa lên, hôm ấy tôi cùng người làng Chợ Dầu đi về làng, vui mừng không sao tả siết, tôi hô hào với bọn trẻ:

- Chúng mày đâu rồi, ra thầy chia cho
- Tôi chạy sang bác Thứ khoe khắp nơi
- Tây nó đốt nhà tôi rồi bác ạ! đốt nhẵn, ông chủ tịch làng tôi vừa lên đây cải chính ông ấy cho biết ” cải chính là cái làng Chợ Dầu chúng tôi đi Việt gian ấy mà, láo! láo hết, toàn là sai mục đích cả.
- Tưởng mục chủ nhà sẽ sa sầm xuống mà tức tối nhưng mục lại tỏ ra vui sướng, từ hôm ấy tôi lại càng hãnh diện về làng, lại sang bác Thứ trò chuyện về làng và lại tích cực lao động.

Chuyện là vậy đó mọi người ạ! nói ra tôi lại thấy lòng mình bồi hồi, nao nức. Cho đến tận bây giờ tôi cũng không thể quên từng việc, từng lời nói về làng tôi. Qua đây, tôi muốn nhắc nhở các bạn rằng: hãy yêu làng của mình- nơi chôn rau cắt rốn của ta, nơi đã nuôi ta khôn lớn, trưởng thành giống như tôi yêu làng Chợ Dầu của tôi vậy, hãy đặt niềm tin vào làng thân yêu bạn sẽ luôn cảm thấy cuộc sống thật hạnh phúc- giống như tôi đã đặt niềm tin vào làng Chợ Dầu và tôi đã trở thành người hạnh phúc.

HẾT

CHÚC CÁC EM ĐẠT KẾT QUẢ CAO TRONG KÌ THI HỌC KÌ I